

PSY402 – Psychodiagnostika dospělých**Podzim 2015**

VYUČUJÍCÍ

Mgr. Stanislav Ježek, PhD. – garance kurzu

jezek@fss.muni.cz, 549494616, konzultační hodiny: středa 13 – 15, FSS

2.47

Prof. Ivo Čermák – přednášky, semináře

cermak@psu.cas.cz

Mgr. Radka Neužilová-Michalčáková, PhD.

michalca@fss.muni.cz

[... a další]

CHARAKTERISTIKA KURZU

Úvodní část kurzu je věnována obecným otázkám psychodiagnostiky. Studenti budou seznámeni s procesem psychodiagnostické činnosti od stanovení diagnostické otázky po komunikaci zjištění. Pozornost bude rovněž věnována obecným otázkám teorie testů a psychometriky. V další části kurzu bude podán systematický přehled psychodiagnostických metod určených pro dospělou populaci včetně teoretických východisek jejich konstrukce a základních psychometrických vlastností.

NÁVAZNOSTI KURZU

V navazujícím studijním programu psychologie jde o úvodní kurz navazující na bakalářské znalosti z oblasti metodologie, psychometriky, popř. statistiky. Kurz předpokládá současný zápis dvou souvisejících úvodních kurzů – PSY479 Psychometriky: měření v psychologii a .

Na kurz navazuje především kurz Psychodiagnostika dětí, mládeže, rodiny a poté povinné kurzy uvádějící studenty do základních oblastí psychologické praxe – klinické psychologie, poradenské psychologie, školské psychologie a psychologie organizace a řízení. Se znalostmi obsaženými v tomto kurzu ale počítají i povinné praxe a výběrové diagnostické předměty. Předpokládá se tedy aplikace obecných psychodiagnostických znalostí a dovedností z tohoto kurzu na jednotlivé aplikační oblasti psychologie.

ORGANIZACE KURZU

Počet kreditů:	5
Ukončení kurzu:	zkouška
Přednášky:	2 hodiny jednou za 14 dní
Semináře:	2 hodiny jednou za 14 dní

Do seminárních skupin se studenti zapisují prostřednictvím informačního systému MU.

INFORMAČNÍ SYSTÉM MU

V informačním systému MU části Studijní materiály k předmětu PSY402 umísťujeme podklady k tématům uvedeným v sylabu především v podobě prezentací z přednášek a odkazů na další zdroje informací. Na stejném místě jsou též k dispozici pokyny nezbytné k plnění písemných úkolů, popř. doplňky k tomuto sylabu.

KOMUNIKACE S VYUČUJÍCÍMI

Preferovaným komunikačním kanálem pro osobní komunikaci týkající se kurzu je email. Používejte prosím „PSY402“ v předmětu svých emailů. Urychlíte tím jejich vyřízení.

Emaily adresujte dr. Ježkovi. Pouze v případě záležitostí, které se týkají specificky seminářů, pište přímo vedoucím seminářů. K důležitým ohlášením používáme hromadný email studentům.

POŽADAVKY NA UKONČENÍ KURZU

V průběhu semestru mají studenti za úkol pracovat na níže uvedených úkolech. Jejich realizace je předpokladem k tomu, aby se student mohl přihlásit ke zkoušce. Úkoly jsou zadávány během semestru a v případě potřeby doplňovány informacemi v IS MU.

Přípravy na semináře

K jednotlivým seminářům bude během semestru zadáno čtení. Zřejmým smyslem je, abychom na seminářích nemuseli ztrácet čas představováním základních fakt (zejména v případě externích odborníků). Předpokládáme také, že díky tomu budou semináře bohatší o zajímavé diskuze. V závislosti na typu semináře bude úkolem studenta buď vypracovat krátký „position paper“ dle konkrétního zadání a přinést si jej s sebou na seminář, nebo zodpovědět před konáním semináře několik otázek v odpovědníku v ISu. Pro úspěšné ukončení kurzu je potřeba mít tyto úkoly 100% splněné.

Účast na seminářích

Účast na seminářích je povinná a toleruje se jedna neúčast.

Seminární práce

Základní zadání seminárních prací je uvedeno níže. Níže specifikované seminární práce odevzdávejte v odevzdávací ve studijních materiálech předmětu. Jméno vkládaného souboru s první seminární prací musí být **SA.doc** (resp. **SB.doc** pro druhou)¹ a nic víc; IS k němu automaticky přidá jméno vkládajícího studenta. Komentář/popisek nechejte prosím nevyplněný.

Seminární práce budou slovně komentovány a hodnoceny body. Seminární práce může být vrácena v případě, že celkový součet bodů nedosáhne požadovaného minima, popř. pokud se bude práce výrazně odchylovat od smyslu zadání. Práce, které nedosáhnou minimálního počtu bodů, budou vráceny k přepracování.

Seminární práci lze přepracovat pouze jednou.

Opravené práce vkládejte do ISu do stejné odevzdávací jako práce původní. Jako jméno vkládaného souboru nyní použijte **SAo.doc**. Komentář/popisek opět nechejte nevyplněný.

Stanovené rozsahy prací jsou záměrné a závazné. Práce nedosahující minima i práce překračující maximum budou automaticky vráceny bez komentářů jako nepřijaté.

Seminární práce A

Úvaha nad některým z palčivých témat diskutovaných na konferenci Psychodiagnostika Brno 2015 (22.-23. říjen). Alternativní zadání dojednané předem (do 10.10. 2015) je možné. Například (týmové) zpracování psychodiagnostického hesla na české Wikipedii.

Přijatá práce bude hodnocena 5 body (po opravě 3 body).

Termín: 30.10. 2015

Seminární práce B

Nález z administrace vybrané diagnostické metody. Cílem této práce je smysluplně administrovat nejméně jednu standardizovanou psychodiagnostickou metodu. Pro etické užití je potřeba stanovit se zvoleným klientem co nejreálněji diagnostickou otázku/cíl a administraci metody začlenit do celku vyšetření. To také implikuje samozřejmé využití rozhovoru a pozorování jako dalších zdrojů potřebných informací. Lze použít jak simulované administrování metod, tak reálné diagnostické situace pod supervizí na praxích apod. Struktura nálezu dle Zuckerman (2010).

K nálezu by měla být připojena krátká reflexe prožitků v roli testované osoby v rozsahu 1-2 normostrany. Cílem reflexe je posílit etické užívání testů

¹ Práce lze odevzdávat ve všech běžných editovatelných formátech textových dokumentů – doc, rtf, odt apod. Prosím, neodevzdávejte práce v obtížně editovatelných formátech, jako je např. pdf, djvu. Jde nám o možnost vkládání komentářů a čitelnost i na mobilních zařízeních.

prostřednictvím zlepšení schopnosti empatie ke klientovi. Lze se opřít např. o Gibbsův model reflexe, či jiné zdroje.

Práce bude hodnocena 0 až 20 body, přičemž při bodovém zisku 10 a méně bodů bude práce vrácena k přepracování. Přepracované práce mohou získat maximálně 10 bodů.

Termín: 10.12. 2015

Zkouška

Kurz je zakončen písemnou zkouškou s maximem 35b. Přihlášení ke zkoušce je podmíněno přijetím obou seminárních prací a 100% splněním seminárních příprav.

Zkouší se v rozsahu a struktuře látky, který je vymezen níže uvedenými okruhy v tomto sylabu k předmětu PSY402.

Závěrečné hodnocení

Při maximálním počtu bodů 60 (35 + 20 + 5) jsou intervaly pro hodnocení následující: A: 60-55, B: 54-50, C: 49-45, D: 44-40, E: 39-35, F: 34 a méně bodů.

Omluvy

Omluvy jsou přijímány pouze předem. Pozdější omluvy budou akceptovány, pouze pokud šlo o nepředvídatelné případy. Víte-li o tom, že budete mít ze závažných důvodů problémy s dodržením některého z termínů, informujte nás o tom co nejdříve.

ÚČAST NA VÝZKUMU V RÁMCI KURZU

V rámci účasti kurzu mohou být studenti požádáni o účast na výzkumech jak pro zlepšení kvality kurzu samotného, tak i pro další účely spojené s výzkumným zaměřením katedry. Účast v těchto výzkumech je ryze dobrovolná a nemá vliv na úspěšné ukončení kurzu či získané hodnocení.

LITERATURA

Základní zdroje

- Hogan, T. (2014). *Psychological testing: a practical introduction, 3rded.* Hoboken: John Wiley & Sons. [Hogan]
- Zuckerman, E. L.: *Clinician's thesaurus. The guide to conducting interviews and writing psychological reports.* 7. vydání. Guilford Press, 2010. [Zuckerman]

- Svoboda, M.(Ed.), Humpolíček, P., Šnorek V.: *Psychodiagnostika dospělých*. Praha, Portál 2013 [Svoboda]
- Standardy pro pedagogické a psychologické testování*. Praha, Testcentrum 2001 [Standardy]
- Urbánek T., Denglerová D., Širůček, J.: *Psychometrika. Měření v psychologii*. Praha, Portál 2011. [UDŠ]
- Norcross, J.C., Koocher, G.P., and Garofalo, A (2006). Discredited Psychological Treatments and Tests: A Delphi Poll. *Professional Psychology: Research and Practice*, 37, 5, 515-522.
- Lichtenberg E. O. et al. (2004). *Essentials of assessment report writing*. Wiley. (zvl. kapitola Behavioral observations).
- Čermák I., Fikarová I. (Eds.): *Tematicko-apercepční test: interpretační perspektivy*. Nové Zámky: Psychoprof, 2012.
- Groth-Marnat, G.: *Handbook of psychological assessment*. 5. vydání. Wiley 2009. [GM]
- + literatura zadaná vyučujícími jednotlivých bloků

Rozšiřující zdroje

- Arnold, J., & Randall, R. (2010). *Work psychology: understanding human behaviour in the workplace*. (5th ed.) New York: Financial Times Prentice Hall.
- Bartram, D., & Hambleton, R. (2005). *Computer-based testing and the internet: issues and advances*. Hoboken, NJ: John Wiley.
- Bickenbach, J., Cieza, A., Rauch, A., & Stucki, G. (Eds.) (2012). *ICF core sets: manual for clinical practice*. Cambridge, MA: Hogrefe Pub.
- Břicháček, V.: *Úvod do psychologického škálování*. Bratislava, Psychodiagnostické a didaktické testy, n.p. 1978
- Carroll, J. B. (1993). *Human cognitive abilities: a survey of factor-analytic studies*. Cambridge: CUP.
- Deaux, K., & Snyder, M. (2012). *The Oxford handbook of personality and social psychology*. (xvii, 858 s., Editor Kay Deaux, Mark Snyder). New York: Oxford University Press. (kap. 5 Behavior and behavior assessment)
- Flanagan, D., & Harrison, P. (2012). *Contemporary intellectual assessment: theories, tests, and issues*. (3rd ed.) New York: Guilford Press. (zvl. Kapitola 1 a Apendix.)
- Geisinger K. et al. (Eds.) (2013). *APA handbook of testing and assessment in psychology*. Vol 1-3. Washington: APA.
- Goldfinger, K., Pomerantz, A.: *Psychological assessment and report writing*. 2nd ed. Sage 2014.
- Groth-Marnat, G., Davis, A.: *Psychological report writing assistant*. Wiley 2014.

- Guion, R. (2011). *Assessment, measurement, and prediction for personnel decisions*. (2nd ed.) New York: Routledge.
- Hersen, M., & Rosqvist, J. (Eds) (2008). *Handbook of psychological assessment, case conceptualization, and treatment*. Hoboken, N.J.: J. Wiley. Dva svazky – dospělí a děti, behaviorální orientace, integrace diagnostiky s terapií.
- Kondáš, O. a kol.: *Psychodiagnostika dospělých*. Martin, Osveta 1992
- Leach, M. M. et al. (Eds.) (2012). *The Oxford handbook of international psychological ethics*. Oxford: OUP. (zvláště kapitoly 15 a 16)
- Lezak, M. (2012). *Neuropsychological assessment*. (5th ed.) New York.
- Lukas, S.: *Where to start and what to ask: an assessment handbook*. W.W. Norton 1993.
- Meehl, P.E.: *Clinical vs. statistical prediction. A theoretical analysis and a review of the evidence*. University of Minnesota 1954/1996.
- Michael R. Schoenberg, M. (2008). *The black book of neuropsychology: a syndrome-based approach*. (1. Ed.) New York: Springer. (Kap 1 – Referral, cíle vyšetření).
- Morávek, S.: *Úvod do psychodiagnostiky dospělých*. Olomouc, UP 1987
Online <http://www.psych.umn.edu/people/meehlp/032ClinstixBook.pdf>
- Osterlind, S., Everson, H., & Osterlind, S. (2009). *Differential item functioning*. (2nd ed.) Thousand Oaks: SAGE.
- Řičan, P.: *Úvod do psychometrie*. Bratislava, Psychodiagnostické a didaktické testy, n.p. 1977
- Řičan, P.: *Klinický psychologický nález v práci s adolescenty a s dospělými*. Psychodiagnostické a didaktické testy, n.p. 1979
- Schmitt, N. (2012). *The Oxford handbook of personnel assessment and selection*. (xvii, 973 p.) New York: Oxford University Press.
- Segal, D., & Hersen, M. (2010). *Diagnostic interviewing, 4th ed.* New York: Springer.
- Shum, D., O'Gorman, J., Myors, B., & Creed, P. (2013). *Psychological testing and assessment*. 2nd ed. South Melbourne: Oxford University Press.
- Sommers-Flanagan, J., & Sommers-Flanagan, R. (2014). *Clinical interviewing*, 5th ed. Hoboken: John Wiley & Sons.
- Stančák, A.: *Klinická psychodiagnostika dospělých*. Nové Zámky, Psychoprof 1996
- Strauss, E., Sherman, E., Spreen, O., & Spreen, O. (2006). *A compendium of neuropsychological tests: administration, norms, and commentary*. (3rd ed.) New York: Oxford University Press.
- Svoboda, M., Řehan, V. a kol.: *Aplikovaná psychodiagnostika v České republice - zjištění stavu, potřeb a perspektiv psychologické diagnostiky v České republice*. Brno, MSD 2004
- Svoboda, M.: *Psychologická diagnostika dospělých*. Praha, Portál 1999 či 2005 [SvobodaStarý]
- Šípek, J.: *Projektivní metody*. Praha, ISV nakladatelství 2000.
- Urbina S.: *Essentials of psychological testing*. Wiley 2004.

Příručky k testům vydaným Psychodiagnostikou, s.r.o. Brno a jejími předchůdci a Testcentrem, s.r.o. Praha
Burosovy ročenky. Viz buros.org. Máme MMY 9 – 18. Umístění 2.47 či KDM.

Internetové zdroje

<http://kspope.com/assess/index.php>

<http://www.psychtesting.org.uk/the-ptc/guidelinesandinformation.cfm>

<http://buros.org/>

TEMATICKÉ OKRUHY

Níže uvedené problémové okruhy jsou součástí přednášek a seminářů předmětu PSY402. Jedná se o relativně rozsáhlé okruhy, takže některé pojmy a přístupy uvedené v sylabu se na přednáškách objeví pouze v podobě odkazu na literaturu k samostudiu.

1. Obecné aspekty psychodiagnostiky - přednáška (nebude - 28.9.) semináře 5.10.

Účel a role psychodiagnostiky v psychologii. Užití testů a uživatelé testů. Hlavní kategorie testů. Historie vývoje a používání psychodiagnostických metod. Vztah psychodiagnostiky a testování. Psychometrický a klinický přístup v psychodiagnostice (a diskuze navazující na P. Meehla). Zdroje informací o testech, vydavatelé testů, hodnocení a recenzování testů. Etické zásady užívání psychodiagnostických metod, fairness.

Náplň semináře: volba psdg. metod, obsah manuálu

Literatura: Hogan, kap. 1 a 2, Appendix A, (kap. 3–6 shrnují, co je třeba znát z psychometrie.)

GM kap. 1 a 2

Svoboda s. 11–24

Standardy

2. Struktura a dynamika vyšetření, klinické metody - přednáška 12.10., semináře 19.10.

Doporučení a zakázka (referral question), diagnostický problém, úkol a hypotézy. Interpersonální faktory vyšetření. Interpretace, zpráva a nález.

Pozorování. Rozhovor. Objektivní a subjektivní anamnéza. Strukturované klinické rozhovory.

Náplň semináře: klinický rozhovor a pozorování

Literatura: GM kapitoly 1 - 4

Svoboda kap. 11-14

Zuckerman kap. 1, 2 (pro kliniky i 3)

Lichtenberg, kap. o pozorování

Hogan kap 13 (první půlka)

Rozšiřující: ICF core sets, Goldfinger & Pomerantz (2014), Lukas (1993), Groth-Marnat & Davies (2014), Sommers-Flanagan & Sommers-Flanagan (2014)

3. Testy a testování inteligence - přednáška 26.10., semináře 2.11.

Teorie inteligence (CHC, PASS, Gardner). Historie a současnost testování inteligence. WAIS-R, III a IV, IST, W-J, S-B, Raven. Překryv mezi testy inteligence a raného vývoje. Přístupy k interpretaci komplexních inteligenčních testů (WAIS). Cross-battery approach (XBA).

Náplň semináře: WAIS, skórování

Literatura: Hogan kap. 7-9

GM kapitola 5, Svoboda s. 93 – 141; Flanagan kap. 1 (Historie), kap. 19 (XBA) a Apendix

4. Výkonové testy - přednáška 9.11., semináře 16.11.

Testy pozornosti a psychomotorického tempa, paměti, kreativity, motoriky, prostorové percepce, jazyka. Testy znalostí (achievement) a předpokladů (aptitude). Neuropsychologická diagnostika.

Škrtačí testy, číselný čtverec, PTU(RAVLT), ROCF, WMS III, IIIa a IV, Bentonův test, Grassiho test, Ravenovy matice, Woodcock-Johnson Ach, Wiesenův test, Torranceho testy, Urbanův test tvořivého myšlení, MMSE, ACE-R, fluence, WCST.

Náplň semináře: WMS

Literatura: Hogan kap. 10, 11

GM kapitoly 6 (WMS) a 12 (Neuro)

Svoboda s. 142 – 214

5. Diagnostika osobnosti - přednáška 22.11., semináře 30.11.

Dotazníky a posuzovací škály. Principy konstrukce, oblasti použití, způsoby interpretace. Výkonové testy osobnosti - Stroop, zrcadlové kreslení. Velké dotazníkové metody – MMPI, NEO, Mikšíkovy dotazníky, ICL, FIRO-B, Eysenckovy dotazníky, 16PF, MCMI a IPDE, PSSI, BIP, LMI, MBTI a GPOP. Sebeuposuzovací stupnice jako SCL-90, BDI a speciální škály jako CTI, DŽS, KSAT, SVF-78, DDF, DVP(SDS), B-I-T.

Náplň semináře: PSSI

Literatura: Hogan kap 12 (s. 439 – 472) a 14, (s, 539 – 570); Svoboda s. 307 – 456;
Manuál PSSI

Rozšiřující: GM 7 – 9.

6. Projektivní metody - přednáška 7.12., semináře 14.12.

Verbální, grafické a manipulační metody. Asociační experiment. ROR a TAT v různých interpretačních systémech. Kresba postav(y), TBSD, FAST. Z historické perspektivy P-F test, Hand test, Szondi, Lüscher.

Náplň semináře: ROR a TAT

Literatura: Svoboda s. 215 – 306; GM kapitoly 10 a 11 (bez klinických detailů);
Hogan kap. 14